

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 4. Incidens difficultas explicatur de natura intrinseci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

tanquam sibi necessarium exposcat, neque tanquam sibi superfluum respiciat. Neque volo ex Arriagæ doctrina respondere modum unionis posse eundem in materia, & forma subiectari, relationem verò non posse utrumque extremum per modum vnius subiecti indiuisibilis respicere, & ita necessariam esse duplicem relationem, vt in vtroque extremo relato subiectetur relatio, non tamen necessariam esse duplicem unionem, vt utrumque extremum vniendum sit subiectum unionis; quia in vtroque tanquam in subiecto adequato, & illorum quocumque tanquam in subiecto inadequato potest eadem indiuisibilis unio subiectari. Quod si solutionem hanc velis impugnare ex doctrina eiusdem Hurtadi asserentis non posse eundem modum unionis subiectari in materia, & in forma, memineris quæso ipsum Hurtadum dixisse §. 130. ex hoc capite tantum in homine posse duplicem unionis modum propagari.

12 Alias rationes adducit Hurtado ad probandum dādam esse duplicem relationem in duplici extremo, quibus ipse sibi respondisse poterat: asserit §. 143. relationem in causa & in effectu esse diuersæ rationis, vt pater in paternitate, & in filiatione, ac proinde non posse per eandem relationem referri Patrem ad Filium, & Filium ad Patrem. Admitto hanc doctrinam & ex illa Hurtado respondeo, relationes multiplicandas esse in causa, & effectu propter hanc rationem, quæ non inuenitur in extremis vt vnitis, in quibus unio eiusdem rationis esse potest, ac proinde necessum non est excogitare diuersas uniones, vt diuerso modo referentur causa & effectus. Si dicas in extremis relatis relatione similitudinis hanc non inueniri rationem, dicam in his relationes multiplicandas esse, quia extrema similia sepe sunt loco distita, & eadem relatio non potest constitui in duplici loco, neque extremum distans constituere relatum. Instat Hurtadus esse aliqua extrema relata, quæ non possunt loco distare, quod probat ex potentia vitali, & illius actibus in quibus est mutua relatio, & separari non possunt. De relationibus cause ad effectum, & effectus ad causam, quæ in potentia & actibus reperiuntur, rationem aliam nuper dederam, ex ipso Hurtado desumptam. Verumtamen quia in opinione, quæ relationes has admittit, hæc eadem extrema relatione diuersitatis referuntur, assero posse extrema relata relatione eiusdem rationis, quæ dici solet relatio æquiparantiæ, referri vnā eademque relatione. Contra hunc dicendi modum nimis ardens insurgit Hurtadus; asserit, duplicem relationem absque fundamento non esse denegādam ex eo solum, quod nulla ratio vrgeat ad has relationes multiplicandas. & ab omnium sensu non esse puerilem in modum discendum, sed cum fundamento adeo præfente, vt omnes opprimat. Rogo Hurtadum, quo fundamento relationes omnes superadditas neget contra omnes Doctores, qui illas defendunt? Hoc certe omnium præcipuum est, absque his relationibus superadditis præcisè ex eo quod supponantur fundamentum, & terminus, utrumque intelligitur relatum: ergo otiose ponitur illa relatio: ergo ponēda non est. Sic arguit Hurtadus disput. 15. Metaphysic. sect. 2. §. 14. & 15. Sicque argumentantur doctissimi viri, quo fundamento doctè & maturè satis discunt ab authoribus, qui relationes superadditas admittunt: ergo qui eādem formā arguendi seruata duplicem relationem in his extremis, quæ separari nequeunt, negarent, sic arguentes: posita simplici relatione utrumque extremum intelligitur relatum: ergo superfluit secunda relatio: ergo ponenda non est; non discederet puerilem in modum, ab his qui duplicem relationem concedunt, sed eādem ratione, quā ipse Hurtadus ab eiusdem Doctoribus magis discedit, dum eodem fundamento, quo illi multiplicatam relationum simplici quadam relatione admittā negāt, omnem relationem superadditam euellit.

13 Rationem aliam disparitatis inuenio apud eundem Hurtadum, vt illius hypothetico argumento satisfaciam: Ait Hurtadus §. 143. ad causam referri effectum esse omnino independens à relatione cause ad effectum, quia creatura refertur ad Creaturam, & Creator non refertur ad creaturam. Ex qua doctrina respondeo ex conceptu vnius extremi relationis non esse alterum extremum esse relatum, quia possunt separari, & ideo non sufficit relatio, quā constituitur hoc extremum relatum, vt illud formaliter referatur: de conceptu verò vnius extremi vniti est alterum extremum esse vnitum, & de potentia Dei abso-

luta non potest materia esse vnita formæ, quin forma sit vnita materie, neque ex parte obiecti præcindi possunt hi conceptus: materia est vnita formæ, & forma est vnita materie. Hac de causa multiplicanda non est unio in extremis vnitis, cū illud vnitum maneat ex vi formæ, quā hoc illi vnitur; secus in relationibus quorum vnum extremum relatum non est, ex eo quod aliud ad illud refertur. Dices, neque mente præcindi posse albedinem A esse similem albedini B, & albedinem B esse similem albedini A, neque Petrum esse eundem relatione identitatis cum Ioanne, & Ioannē habere eandem identitatem relatiuam cum Petro. Neque Antonium esse diuersum ab equo Bucephalo, & equum Bucephalum esse diuersum ab Antonio: ergo eadem est ratio de relatione & unione. Hæc obiectio impugnatur multiplicatam relationum, non simplicitatem unionis; si enim præcindi nequeunt hi conceptus, Antonius est diuersus à Bucephalo; & Bucephalus est diuersus ab Antonio, sequitur per eandem relationem constitui utrumque diuersum. Consequentiam non negant Patroni harum relationum, sed consequens, & antecedens neque in illorum opinione potest admitti, cū ipsi asserant hominem diuersum esse à Deo relatione diuersitatis, & Deum similem relationem non habere, & asserant Antonium esse diuersum à Bucephalo per relationem quandam ex vi cuius formaliter Bucephalus non est diuersus ab Antonio, sed aliā indiget relatione, vt diuersus constituitur. Quæ omnia ego falsa esse iudico, & ideo assero has omnes relationes superadditas esse auferendas, & utrumque extremum per eandem relationem referri ab vtroque simul sumpto realiter, & formaliter ex parte obiecti indistinctam. Neque à me petendum est vt argumenta solam, quibus vtor ad has relationes superadditas expungendas, sed si ex suppositione opinionis, quæ relationes superadditas admittit, fiat argumentum ad vniūm multiplicatam probandum, inconcussa esse debent omnia principia per locum intrinsecum connexa cum conclusione has relationes superadditas statuente, illique suppositis argumentum procedere, & ideo supponendum est conceptum diuersum dicere albedinem A esse similem albedini B, & albedinem B similem esse albedini A, & sic de aliis relatiuis.

14 Vltimò respondeo relationem non referre terminum purè terminum ad suum subiectum, quia respicit terminum tanquam quid extrinsecum; unionem verò terminum vnire, quā illum tanquam intrinsecum terminum attingit.

§. IV.

Incidens difficultas explicatur de natura intrinseci.

15 Ex solutione supra data alia quæstio suboritur quid sit intrinsecum respectu alterius, quare vnio vtrique termino intrinseca sit dicenda, & relatio tantum fundamento intrinseca dicatur, & termino extrinseca? quare actio extrinseca sit agenti & intrinseca termino? Hurtadus disput. 5. citata §. 45. terminum intrinsecum definit: *Terminus intrinsecus est ille ad quem aliqua res refertur, quæ illi non est extrinseca, & quæ ab illo non dependet in genere cause materialis, neque aliunde extrinsecæ.* Hanc definitionem rectè impugnatur Arriaga disput. 4. sect. 3. subsect. 3. quia licet aliqua rectè per negationem definiatur, res positiua nunquam definienda est per negationem suæ negationis: extrinsecum autem est negatio intrinseci: ergo dicere non extrinsecum, est idem ac dicere intrinsecum, magis obfcurè & inuolucè, sicut fsi quis definiret lucidum, quod est non tenebrosū. Deinde etiam si extrinsecum non diceret formaliter negationem intrinseci, certè æquè ignotū est quid sit extrinsecum, & quid intrinsecum, ac proinde definitio non est bona, siquidem definitū per æquè ignotum, & non per aliquid notius illo explicat. Arriaga supra num. 11. terminum intrinsecum definit: *Terminus intrinsecus est, qui vnitur, & non extrinsecè cum alio neque in genere cause materialis, aut formalis.* Peccat Arriaga in quo Hurtadum reprehenderat, idem enim est terminum intrinsecum definire per non extrinsecè, & per non extrinsecum, æquè enim est vterque terminus ignotus, & eandem formalitatem, licet diuerso modo significatā, importat. Deinde terminus actionis, quem dicit Arriaga intrinsecum esse non vnitur actioni, sed tantum actio connexionem habet cum illo, si ne quo esse nequit, & huic similem connexionem habet cum principio effectiuo, cui eadem actio extrinseca dicitur. Eandem

Eadem pariter impugnatio alia definitio, quam refert Hurtad. §. 86. scilicet, *terminus intrinsecus est qui cum re quam terminat in compositionem intrinsecam*. Hæc definitio clarius alius definitum in definitione adhibuit.

16 Alij dicunt terminum intrinsecum esse illum, qui est intime præsens viæ, seu respectu cuius est terminus. Posset impugnari hæc definitio, quia Deus est necessario intime præsens actioni create, quæ illi est extrinseca. Respondeo Deum esse intime præsentem actioni, non præcisè, quia ab illo oritur actio, ex hoc enim capite sufficeret illi esse immediatum, sed quia immensus est, & intime præsens actioni ab illo immediatè orta, sicut omni termino ab ipso producto, & sicut esset præsens cuilibet entitati existenti in rerum natura, etiam si per impossibile fingeretur ab illo independens. Secundo obicitur contra hanc definitionem: relatio diuersitatis, quam dicit vniō ad materiam, quam respicit vt terminum extrinsecum, in opinione, quæ has relationes agnoscit, & necessariò est intime præsens materiæ. Respondeo materiam non petere esse intime præsentem relationi diuersitatis quam habet vniō ad illam vt terminum hanc relationem, neque relationem immediatè petere materiam approximata, vt in illam tendat, sed tantum relationem exigere intimam præsentiam cum vniōne, in qua subiectatur, & quia vniō petit esse intime præsentem materiæ, tunc est, quod relatio non immediatè neque ratione sui, sed mediatè, & ratione subiecti petat intimam præsentiam cum termino, tendentia autem intrinseca non mediatè tantum, & ratione alijs, sed immediatè, & ratione sui exigit intimam præsentiam cum termino. Fortius existimo hanc opinionem impugnari ex vniōne integrali, quæ intrinseca est vtriq; termino, cui non est intime præsens, in communi enim sententia indiuisibile vniūtum duarum partium quantitatis alteri tantum est intime præsens, & in mea sententia quam explicio Controuerf. 17. neutri est intime præsens, & tamen vtriq; intrinsecum est.

17 Illa ego inter se mutuò intrinseca vocarem, quæ pertinent ad constitutionem vniū per se, vnum per se voco, quod distinguitur à toto morali, seu ab aggregato, quod nullà vniōne physica necitur, quod totum se extendit ad totum integrale, & essentialè, ad totum substantialem & accidentale. Secundum hanc definitionem vniō inter materiam & formam accidentalem, & substantialem, & inter quæcumque partes integrantes per se ipsam intrinseca est extremis, quia per se ipsam pertinet simul cum illis ad constitutionem vniū per se. Materia, & forma, accidentia physica, & subiectum illorum, partes integrantes inter se mutuò sunt sibi intrinseca, quando actu sunt vniūta per vniōnem superadditam, ratione cuius, pertinent ad constitutionem vniū per se, non per suas entitates, quia seclusa vniōne materia est valde extrinseca formæ, & forma materiæ, & pars integralis alteri comparti, sicuti modò anima separata extrinseca est cuiusque materiæ, & substantia aquæ alteri aquæ, cui potest integraliter vniiri. Secundum hanc definitionem relatio prædicamentalis intrinseca est subiecto cui vniūtur, & cum quo constituit vnum per se accidentale, non termino, cum quo nullum totum per se constituit. Similiter actio extrinseca est agenti, & passio intrinseca subiecto, & principio operanti immanenter quatenus subiecto illius, cum quo constituit vnum per se accidentale, quod non constituit cum principio transeunter operante. Vnum in hac definitione difficile est, videlicet secundum illam terminum productum non dicendum esse intrinsecum actioni ex vi cuius producitur, quia nullum totum per se cum illa constituit, neque aliquam cum eo vniū compositionem. Arriaga suprà dicit ex actione, & termino producto fieri vnum, sed ego non calleo hanc vniōnem inter actionem & terminum, neque rationem aliquam inuenio, propter quam actio cum termino, & non cum principio vniōnem habeat, quia ab vtroque distinguitur, in neutro recipitur tanquam in subiecto, à termino tantum à posteriori, & à principio à priori dependet: ergo non est maior ratio cur dicatur actio vniūta termino, potius quam principio: fateor rationem exigere intimam præsentiam cum termino, & non cum principio, sed ex hoc capite intrinseca tantum localiter dici poterit, non enim ex illo ratio intrinseci aut extrinseci desumenda est, vt probauit n. 16.

18 Caterum sicuti nullam rationem inuenio, propter quam dicenda sit actio constituens vnum cum termino, ita nullam agnosco, propter quam dici debeat illi intrinseca, &

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

ideo æquè extrinsecam dicendam esse censo termino, & principio, ab vtroque enim æquè distinguitur, & neutri horum vniūtur: quod si vulgo actio intrinseca termino dicatur, ideo est, quia si aliquid subiectum habet, idem est vtriq; commune, & quia intime penetrantur, ex quo aliqua ratio intrinseci improprie, & tantum in ordine ad totum, non verò proprie, & strictè desumi potest. Ex alio capite fundamentum aliquod desumitur, vt vulgo actio intrinseca termino dicatur, & non principio effectiuo, quia principium effectiuum non indiget ad suam existentiam actione, quæ ab illo fluit, terminus verò subsistere nequit sine aliqua actione, quam terminat, sed hoc proprie non est actionem esse intrinsecam termino, sed terminum intrinsecè, & per suam entitatem actione indigere. Neque ex eo quod dicamus actionem non esse intrinsecam termino contra communem Doctorum sententiam sentimus, qui actionem termino intrinsecam appellant, quia Doctores de hac re non ex professo disputarunt, neque distinxerunt inter illa, quæ proprie, & improprie alijs intrinseca dicebantur, & ideo in re parui momenti vulgo indulsere, qui actionem absolutè termino intrinsecam vocauit. Si autem velis defendere actionem intrinsecam dicendam esse termino, rationem intrinsecè sic defini: Intrinsecum alicui est illud, per quod formaliter constituitur productum, vel cum quo componit vnum per se. Si enim semel statuamus entitates definitione amplectendas, postea non difficile erit illis opportunam definitionem accommodari; hanc actioni competere respectu termini certum est, quia ex vi actionis terminus formaliter productus constituitur, conuenit etiam alijs entitatibus, quas intrinsecas dicimus, vt explicatum est n. 16. Neque vitio dandum est huic definitioni per disunctionem tradi, ratione cuius non vna pro omnibus definitis, sed duplex reddetur definitio accommodè inter illa distribuenda, hoc enim tantum est reprehendum, cum omnia definita possunt per eundem conceptum explicari, sunt tamen plura, quorum quidditas non potest per simplicem exprimi conceptum, quæ et si non ita bene ac si per simplicem conceptum definirentur, aptè tamen, dum ille nobis non suppetit, per duplicem conceptum describuntur.

PUNCTUM III.

In quo extremo subiectetur vniō.

1 DIXI vniōnem per se, & immediatè vtrumque extremorum connectere independentè ab inhesionè, & æquè vniire illud, quod tantum immediatè per se ipsam vt terminum, respicit, ac alterum, quod non tantum respicit, per se ipsam vt terminum, sed etiam medià inhesionè vt subiectum. Inquiri modò quod subiectum afficiat medià inhesionè vniō per se ipsam annexens materiam & formam. P. Valquez tom. 1. in 3. partem disput. 12. num. 23. asserit vniōnem subiectari in forma, idem docere videtur P. Soar. de vniōne compositi materialis disput. 13. sect. 9. num. 13. vbi docet vniōnem inter materiam & formam potius se tenere ex parte materiæ, quam ex parte formæ, & materiam quoad suam entitatem tantum mutari ratione priuationis formæ, vel ratione formæ denuo aduenientis, non ratione modi vniōnis. De vniōne tamen inter materiam & formam hominis intercedente expressè docet disput. 15. sect. 3. in fine n. 9. educi non solum ex materia, aut ex forma solum, sed simul ex materia, & forma tanquam ex subiecto adæquato, & ex illa cum qualibet seorsim sumptâ, tanquam ex subiecto inadæquato. Item docet Arriaga disput. 4. sect. 4. subsect. 4. de omni vniōne essentiali cuiuscumque compositi substantialis. Hurtadus qui tenet dari duplicem vniōnem substantialem in composito docet disput. 5. sect. 5. vnam vniōnem subiectari adæquatè in materia, & alteram in forma. P. Rub. lib. 1. physicorum lib. 4. n. 65. Noster Albertinus tom. 2. Cord. de prædic. subst. q. 5. docent modum vniōnis in omnibus compositis essentialibus subiectari adæquatè in materia.

2 Nihil solidum in hac difficultate inuenio quod in aliquam partem animum affigat, vnus inter omnes dicendi modos displicet illorum, qui asserunt vniōnem materialem subiectari in materia, & forma, quia nulla est ratio, quæ prohibeat illam in materia adæquatè recipi, neque cogat eundem, neque inadæquatè in forma constituere, &

P 3

ideo